

Криклій Олена Анатоліївна

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський державний університет*

Крутії Юлія Олександрівна

*студент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський державний університет*

Криклий Елена Анатольевна

*кандидат экономических наук,
доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования
Сумской государственной университет*

Крутий Юлия Александровна

*студент кафедры финансов, банковского дела и страхования
Сумской государственной университет*

Krikley E.

*PhD, docent
Sumy State University*

Krutii Y.

*student
Sumy State University*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА МАКРО- ТА МІКРОРІВНЯХ

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОСУЩЕСТВЛЕНИЮ СТРЕСС-ТЕСТИРОВАНИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ НА МАКРО- И МИКРОУРОВНЯХ

METHODOLOGICAL APPROACHES TO STRESS TESTING OF THE BANKING SYSTEM AT THE MACRO AND MICRO LEVEL

Анотація. Досліджено та узагальнено основні підходи до здійснення стрес-тестування банківської системи на макро- та мікрорівнях.

Ключові слова: банк, банківська система, стрес-тестування, ризик-менеджмент.

Аннотация. Исследованы и обобщены основные подходы к осуществлению стресс-тестирования банковской системы на макро и микроуровнях.

Ключевые слова: банк, банковская система, стресс-тестирование, риск-менеджмент.

Summary. Analyzed and summarized the main approaches to stress testing of the banking system at the macro and micro levels.

Keywords: bank, bank system, stress testing, risk management.

Світові фінансові кризи останніх десятиліть зумовили актуальність розробки інструментів забезпечення фінансової стійкості банківських систем. Значна увага, зокрема, приділяється стрес-тестуванню, що дає змогу визначити максимально можливі

втрати банків залежно від економічних тенденцій як на макро-, так і на мікрорівнях.

Наявність різноманітних підходів та невизначеність рекомендацій НБУ щодо стрес-тестування як на рівні окремого банку, так і банківської системи не

дає змоги точно оцінити їх уразливість до шоківих подій.

Розробка ефективного підходу до здійснення стрес-тестування банків на макро- та мікрорівнях, що буде адаптована до сучасних реалій банківської системи України, дасть змогу як Національному банку України, так і керівництву комерційних банків здійснити ряд превентивних заходів для підтримки рівня фінансової стабільності.

Зважаючи на зазначене, нами було визначено мету дослідження, що полягає в узагальненні підходів до проведення стрес-тестування, що дасть підґрунтя для подальших розробок науково-методичних підходів до стрес-тестування на макро- та мікрорівнях.

Точне визначення терміну стрес-тестування лежить в основі його ефективного здійснення. Нами було проаналізовано основні підходи до трактування поняття «стрес-тестування банківської системи» (табл. 1).

Визначено, що світові фінансові регулятори та Національний банк України мають схожі підходи до трактування терміну, зокрема, всі сходяться на тому, що стрес-тестування полягає у визначенні впливу поля ризиків на банківську систему.

При цьому, Міжнародний валютний фонд та Банк міжнародних розрахунків зазначають, що метою проведення стрес-тестування є визначення практичних рекомендацій щодо управлінських рішень банку.

Національний банк України та Світовий банк розглядають стрес-тестування з більш математичної точки зору, визначаючи основні методи оцінки чи поле ризиків.

Подальший аналіз методологічних підходів до стрес-тестування на основі зарубіжного та вітчизняного досвіду дозволив виділити основні аспекти його здійснення, подані на рисунку 1.

Отже, пропонуємо розглядати стрес-тестування відповідно до методологічного та процедурного підходів. Узагальнивши підходи науковців до здійснення стрес-тестування, визначаємо наступні етапи його здійснення.

1. Вибір рівня стрес-тестування, що передбачає обрання масштабу проведення аналізу (ряд банків, банківська галузь чи банківська система).

2. Визначення ряду потенційних ризиків, що найбільшою мірою впливають на задану вибірку банків.

3. Вибір показника, що є результируючим при проведенні стрес-тестування, та панельний збір даних.

4. Визначення взаємозв'язку факторних ознак із результируючою.

5. Визначення методу прогнозування даних.

6. Власне стрес-тестування.

7. Узагальнення практичних рекомендацій за результатами аналізу.

Отже, нами було вивчено та узагальнено види, методи здійснення, рівні, підходи до визначення та основні аспекти стрес-тестування на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду, що дало потужну інформаційну базу для подальших досліджень у розрізі стрес-тестування банківської системи на макро- та мікрорівнях.

Таблиця 1

**Основні підходи до трактування поняття «стрес-тестування банківської системи»
[складено автором на основі 1–4]**

Автор	Визначення
НБУ	метод кількісної оцінки ризику, який полягає у визначенні величини неузгодженої позиції, яка наражає банк на ризик та у визначенні шокової величини зміни зовнішнього фактора – валютного курсу, процентної ставки тощо
МВФ	ряд методик, що використовуються для оцінки впливу волатильності визначених макро-пруденційних ризиків з метою здійснення заходів по превенції їх впливу на банківську систему
Світовий банк	набір статистичних методів для оцінки вразливості фінансових інститутів та фінансових систем винятковим, але імовірним подіям
Банк міжнародних розрахунків	метод оцінки фінансового стану банку відповідно до проблемної, але імовірної події з метою допомоги банку у прийнятті управлінських рішень

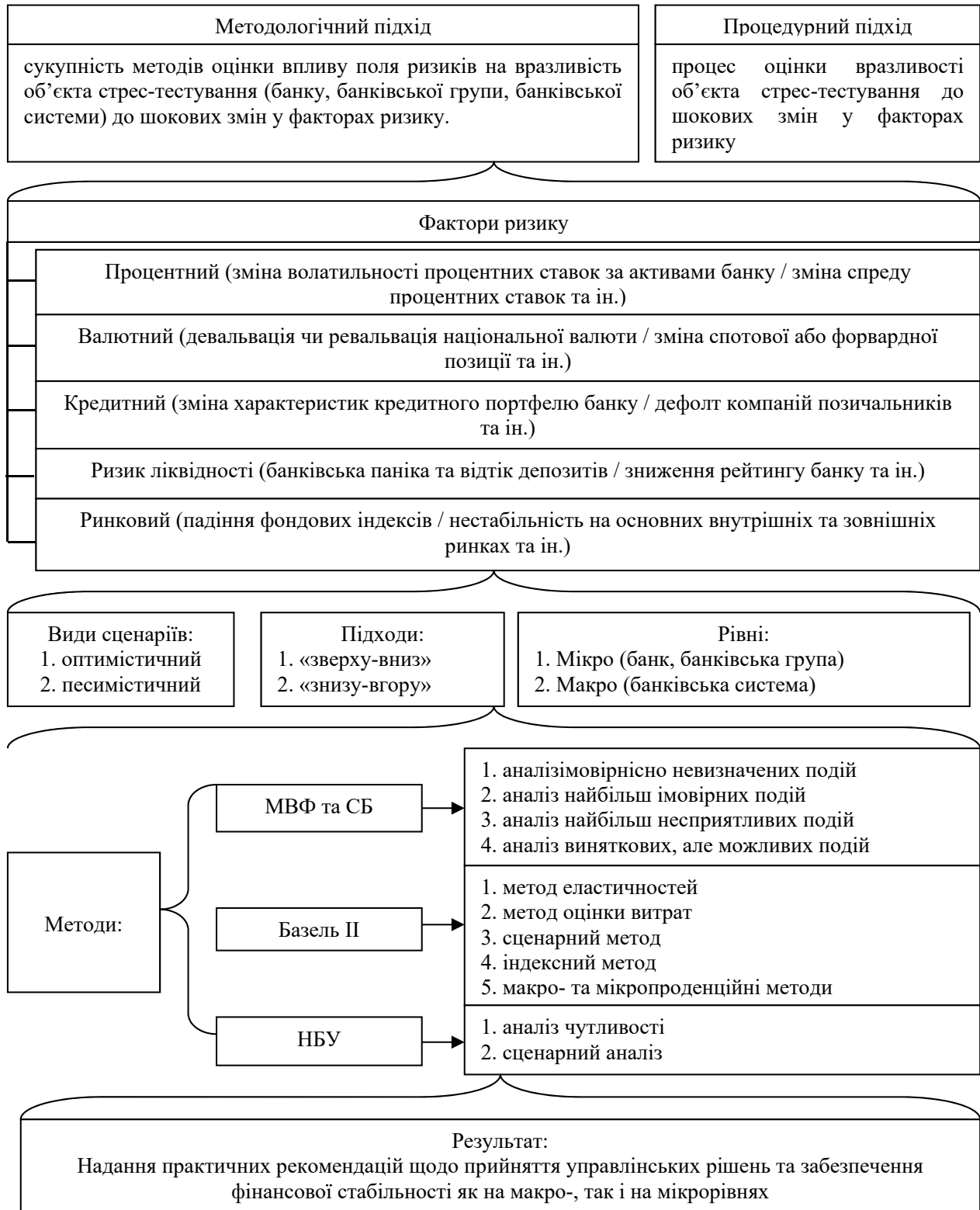

Рисунок 1. Сутність, види та основні аспекти стрес-тестування
[складено автором на основі 1–8]

Література

1. Глосарій банківської термінології: стрес-тестування / [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123675.
2. Stress Testing of Financial Systems: An Overview of Issues, Methodologies, and FSAP Experiences. IMF Workingpaper 01/88. С. 4–8 / [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2001/wp0188.pdf>.
3. Financial System Stress Tests: Seminar on Financial Stability and Development by World Bank. С. 4–26 / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://siteresources.worldbank.org/FSLP/Resources/Stress.PPT>.
4. Principles for sound stress testing practices and supervision: Bank for International Settlements. С. 2–15 / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs155.pdf>.
5. Лучаківський А. О. Сучасні підходи до стрес-тестування банків / А. О. Лучаківський // Науковий вісник НЛТУ України. — 2015. — № 23/15. — С. 248–254.
6. Манжос С. Б. Огляд стрес-тестування банків / С. Б. Манжос // Фінанси, облік, банки. — 2014. — № 1/20. — С. 189–194.
7. Івасів І. Б. Макроекономічне стрес-тестування банків: сутність, підходи та основні етапи / І. Б. Івасів, А. В. Максимова // Фінанси, облік і аудит. — 2011. — № 18. — С. 75–84.
8. Житний П. Є. Світова практика стрес-тестування в банках України / П. Є. Житний, С. М. Шаповалова, Г. М. Карамішева / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/VUABS/2011_1/30_03_08.pdf.